

PROVOCĂRILE ACTUALE ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DE TIP SIMULTAN

Prof. PhD Elena Lucia MARA
Lucian Blaga University of Sibiu

Abstract: Simultaneous education has once again become a topic of interest for public policy makers, for education policy specialists, for local and central authorities and of course for teachers. Maintain a fair balance between classroom learning and homework through additional homework and hands-on activities. This is extremely important, especially if we take into account the fact that, in general, the parents of children learning in simultaneous education are not involved in carrying out school tasks. The disadvantages of simultaneous education are also numerous, and the lack of measures to eliminate or at least reduce it will lead to a poor quality educational act. The teacher is, without a doubt, one of the first models of a child, as well as one of the first figures permanently invested with authority. Behavior, relationship skills, ability to get involved are therefore essential in the case of a teacher, as it has a significant impact on student development at all levels.

Keywords: simultaneous education, policy makers, learning process, common activities, sequences of lesson

Învățământul simultan a redevenit un subiect de interes pentru formatorii politicilor publice, pentru specialiștii în politici educaționale, pentru autoritățile locale și centrale și bineînțeles pentru cadrele didactice. În cazul României acest tip de învățământ redevine o soluție care este luată tot mai des în calcul de către factorii decidenți menționați mai sus, iar dacă existența unor puncte de vedere contradictorii era ușor de anticipat și chiar benefică, este necesară susținerea unui obiectiv general comun, și anume, asigurarea dreptului la o educație calitativă tuturor elevilor încadrați în învățământul simultan.

În primul rând, merită menționat faptul că învățământul simultan reprezintă o provocare pentru toți cei implicați, iar îndeplinirea dezideratului de a oferi un act educațional performant presupune respectarea unui cumul de condiții, respectiv: capacitatea cadrului didactic de a depune un efort prelungit, capacitatea de organizare și planificare, de inovare și de a construi un mediu caracterizat de colegialitate și respect reciproc, existența unor materiale didactice și a unor programe adaptate, precum și a interesului autorităților locale de a susține desfășurarea activității didactice prin investiții în infrastructură (Oprea, 2006).

Doar respectând permanent aceste condiții poate fi asigurată o educație de calitate care va avea consecințe pozitive semnificative la nivel individual (asupra elevului), la nivel de grup (asupra familiei și comunității din care acesta face parte) și la nivelul întregii societăți, asigurând posibilitatea reală de integrare socio-profesională. Pentru ca învățământul simultan să devină eficient trebuie îndeplinite o serie de condiții de către cadrele didactice, de către Ministerul Educației și de către autoritățile locale. Sintetizând aceste *condiții*, trebuie luate în calcul următoarele:

- (1) Elevi cu vârste diferite înseamnă elevi cu nivel cognitiv și social diferit
- (2) Dotarea materială adecvată cerințelor acestui tip de învățământ, dar și învățământului tradițional, aceste școli nebeneficiind, în general, de o modernizare reală.
- (3) Susținerea elevului provenit din aceste medii (caracterizate de sărăcie, izolare, slab nivel de școlarizare și încadrare pe piața muncii) în vederea integrării în mediul școlar, pentru ca, în timp, beneficiind de cunoștințele și abilitățile dobândite să poată accesa piața muncii de pe poziția unei persoane calificate sau chiar înalt calificate.
- (4) Oferirea unui sprijin din parte Ministrului în ceea ce privește desfășurarea procesului educațional, sprijin care să ia în calcul realitățile socio-economice ale mediilor din care provin elevii, precum și particularitățile acestui tip de învățământ (Dumitru., 2000).

Particularitățile activității didactice simultane le putem sintetiza astfel:

- (1) Este necesară activitatea de supraveghere a unor elevi care desfășoară activități diferite, care au sarcini diferite, care au un nivel cognitiv diferit datorit diferenței de vârstă și cu o capacitate de concentrare diferită
- (2) Alternarea dintre activitățile propuse unei clase și cele propuse celorlalte clase trebuie făcută rapid, dar momentul și modul în care are loc trebuie bine planificate.
- (3) Identificarea și propunerea unor activități comune pentru elevii care deși aparțin unor clase diferite, constituie în primul rând un microgrupul. Acesta este unul dintre primele grupuri din care elevul face parte și de aceea este necesar ca învățătorul să aibă tactul care să permită formarea unui grup bazat pe colaborare, pe comunicare asertivă și pe respect și empatie.
- (4) Planificarea adecvată a activităților care se pot suprapune. Astfel, învățătorul va programa disciplinele luând în calcul acest aspect, precum și momentele lecției.

Alegerea strategiilor didactice care să țină cont de particularitățile aduse de acest tip de învățare. Concret, cu toate că nu există strategii didactice speciale pentru învățarea în regim simultan, alegerea cu precădere a unora dintre acestea trebuie să ia în calcul realitățile microgrupului de elevi existent (Bocos, 2010, p. 62).

Mentținerea unei ponderi echitabile între activitatea de învățare desfășurată în clasă și cea care urmează să aibă loc acasă, prin intermediul temelor și a activităților practice suplimentare. Acest aspect este extrem de important, mai ales dacă luăm în calcul faptul că, în general, părinții copiilor care învață în învățământul simultan nu se implică în îndeplinirea sarcinilor școlare. Dezavantajele pe care le aduce învățământul simultan sunt și ele numeroase, iar lipsa unor măsuri prin care să fie eliminate sau cel puțin să diminueze va conduce la un act educațional slab calitativ. Astfel, aici am putea menționa:

- (1) Reducerea timpului acordat activității de predare-învățare-evaluare și implicit și a timpului acordat activității de tip individual
- (2) Riscul de a nu putea crea un climat în care liniștea și absența unor factori perturbatori să fie o realitate permanentă
- (3) Neacordarea timpului necesar pentru fiecare moment al lecției
- (4) Nerespectarea întregii programe
- (5) Absența unor spații bine delimitate în care elevii fiecărei clase să se poată regăsi

Consumul unor resurse fizice și psihice din partea cadrului didactic, consum superior celor care activează la clase omogene. (Bocos, 2010, p. 63).

1. Rolurile cadrului didactic în învățământul de tip simultan

Eterogenitatea vârstei elevilor aduce cu sine capacități cognitive, motivaționale sau relaționale diferite. Cadrului didactic îi revine misiunea de a gestiona toate aceste diferențe și de a contribui un grup caracterizat de cooperare și empatie. Altfel spus, este necesar să fie luate în calcul toate aspectele care pot influența nivelul de funcționalitate al clasei de elevi, și anume: “dimensiunea socială, dimensiunea ergonomică, normativă operațională și cea psihologică” (Ciolan, 2008, p. 26).

Cadrul didactic trebuie să dețină abilități manageriale și de comunicare și bineînțeles să aibă capacitatea de a alege strategiile didactice adecvate, pe care să le poată pune în practică folosindu-se de tactul pedagogic. Doar în acest mod, învățătorul din învățământul simultan poate prevedea, identifica și gestiona eventualele situații conflictuale sau care pot amprenta negativ procesul de învățare. Cadrul didactic din învățământul în regim simultan îndeplinește numeroase roluri, fiecare dintre acestea contribuind semnificativ la performanța actului educațional. Astfel, principalele roluri sunt „cel de planificator al activităților, de îndrumător în procesul de învățare, organizator al situațiilor de învățare, facilitator al învățării, observator al comportamentului elevilor, mentor și coach”.

Învățătorul sau profesor va crea cadrul adecvat activităților pe care le va propune pentru elevii înscriși în clase diferite, va alege ordinea în care le va desfășura, va stabili timpul necesar îndeplinirii sarcinilor, dar va respecta și timpul de relaxare, va alege strategiile prin care îi va implica cel mai ușor în sarcini și îi va încuraja să se exprime liber, dezvoltând o relație funcțională.

Cadrul didactic reprezintă, fără îndoială, unul dintre primele modele ale unui copil, precum și una dintre primele figuri investite permanent cu autoritate. Comportamentul, abilitățile de relaționare, capacitatea de implicare sunt așadar esențiale în cazul unui cadru didactic, întrucât are un impactul semnificativ asupra dezvoltării elevului la toate nivelele.

Relația stabilită cadru didactic - elev/clasă de elevi este una dinamică, iar rolurile cadrului didactic în modelarea acestei relații și dezvoltarea ei sub forma unei relații caracterizate de respect și empatie trebuie să reprezinte un deziderat principal al primului.

A manageria eficientă a unei clase de elevi din învățământul simultan presupune:

- (1) Oferirea unor conținuturi informaționale adecvate cunoștințelor dobândite, vârstei și obiectivelor prevăzute în programa școlară
- (2) Evaluarea constantă a progresului obținut, dar și a dificultăților cu care se confruntă elevii
- (3) Respectarea momentelor lecției
- (4) Identificarea ritmului fiecărui elev și propunerea unor sarcini diferențiate sau acordarea unui timp suplimentar dacă acesta are nevoie

- (5) Diversificarea activităților și a strategiilor de învățare pentru a permite valorizarea abilităților practice, fizice sau artistice ale unor elevi și nu doar pe cele logico-matematice pe care, spre exemplu, le dețin alți elevi.
- (6) Identificarea modului în care cunoștințele și abilitățile dobândite în cadrul procesului de învățare pot fi valorificate în afara școlii
- (7) Motivarea elevilor în dezvoltarea interacțiunii cu ceilalți colegi, indiferent de vârsta acestora
- (8) Evitarea unei ierarhi între elevi pentru a preîntâmpina dezvoltarea unei stime de sine scăzute și a comportamentelor de excludere din partea celorlalți colegi, pe baza acestui criteriu (aparitia comportamentelor de bullying, cu toate că aceste sunt mai puține în cazul grupurilor mici) (Hattie, 2012).

Manea (2019) propunea o sinteză a abilităților și competențelor de care are nevoie un profesor:

- (1) Abilități de prospectare, previziune, planificare și proiectare
- (2) Capacitate decizională
- (3) Capacitatea de a organiza, monitoriza, motiva și coordona activitatea clasei
- (4) Capacitatea de comunicare asertivă, de relaționare și influențare a clasei
- (5) Administrarea corectă a sancțiunilor și a recompenselor
- (6) Echilibru adecvat între autoritate, putere și responsabilitate
- (7) Capacitate de adaptare la situațiile de criză și rezistență crescută la situațiile de stres

2. Clasa de elevi – de la grupul eterogen la coeziunea de grup

Dacă despre învățământul simultan afirmăm că este un tip aparte de educație și clasa care se formează în acest context este una care reunește caracteristici specifice. Astfel, diferențele de vârstă, de conținuturi informaționale ce trebuie oferite, de timp ce trebuie adaptat sau cele derivate din programele școlare aferente fiecărei clase în parte, conduc la crearea unui grup eterogen. Cerințele specifice acestui tip de învățământ sunt o consecință a realităților care au determinat implementarea sa, iar cadrul necesar în care o astfel de clasă va funcționa este și el diferit.

Din punct de vedere social, grupul eterogen trebuie să îndeplinească aceleași obiective ca și grupul omogen, respectiv să se dezvolte și să contribuie la dezvoltarea unui cadru bazat pe cooperare, colaborare, interes față de celălalt și o atitudine deschisă care să favorizeze schimbul de experiențe educaționale și relaționale.

Studii repetate care au vizat nivelul de performanță academică, dar și pe cel de adaptare socială, au constatat faptul că din punct de vedere relațional, elevii care au învățat în regim simultan au dezvoltat abilități de comunicare și empatie, și-au format strategii eficiente de coping și au dovedit interes pentru implicarea relațională. Cele mai importante aspecte stabilite de aceste studii au fost acelea conform cărora efectele pozitive sunt menținute și în momentul în care individul ajunge la vârsta adultă. Cadrul didactic trebuie să aibă în permanență în vedere că este cel mai important actor care determină forma de care o ia clasa, iar ca relațiile dintre elevi să fie armonioase și eventualele conflicte să poată fi depășite fără a avea consecințe majore asupra vreunui

dintre aceștia, trebuie să dovedească tact, capacitate de observație și abilități de comunicare asertivă.

De asemenea, cadrul didactic trebuie să îi ghideze pe elevi în încercările lor de a rezolva diverse conflicte, de a-și exprima emoțiile, mai ales pe cele negative și de a-și însuși treptat un set de valori la care să se poată raporta întreaga viață. Un grup coeziv reprezintă expresia cea mai fidelă a unui management al clasei eficient. Toleranța față de celălalt și acceptarea sa este baza modului în care acești elevi vor înțelege să construiască relații cu persoane diferite, din diverse puncte de vedere.

Implicarea elevilor înscriși în clase diferite în activități artistice, sportive sau de comunicare comune va avea un impact semnificativ asupra modului în care va funcționa acest grup. Pentru ca un elev din ciclul primar să fie motivat să învețe este absolut necesar ca relațiile pe care le stabilește cu învățătorul și cu colegii să ia forma unui mediu securizant. De aceea, cadrul didactic trebuie să cunoască cerințele specifice aduse de o astfel de clasă, să dețină abilitatea de a îmbina activitatea directă cu munca individuală, fără a-i neglija pe unii dintre elevi sau fără a renunța la oferirea întregului conținut informațional ca urmare a lipsei de timp.

Concluzionând putem afirma faptul că învățământul de tip simultan produce premisele unui grup unit, care poate permite fiecărui membru să se afirme, să se integreze și, în final, să se dezvolte.

Bibliografie

- Ciolan, L. (2008), *Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Collegium Polirom, Iași.
- Bocoș, M., (2010), *Paradigma pedagogică a activizării studenților*, în *Ghid metodologic de pedagogie universitară*, Editura Aeternitas, Alba Iulia.
- Dumitru, Ion Al. (2000), *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*, Editura de Vest, Timișoara.
- Oprea, C.L. (2006), *Strategii didactice interactive*, E.D.P., București.